

D.F.Y.D.

בשם מלאך הכבוד:

LEGATUS,

Dissertatione Politicâ geminâ
representatus,

et
PRÆSIDE
VIRO CLARISSIMO

DN. M. JOHANNES ERNESTO

GERHARDO JENENSE, Coll. Philos. Adj.

in almâ LEUCOREA
publicè ad disputandum
propositus

à
JOHANNES CHRISTOPHORO Schmid/
Dresdensi.

Disputatio posterior
Habebitur in Auditorio Philosophorum
horis antemerid.
d. XXVII. Martii

è Chalcographo JOBI WILHELMI FINCELII,
Anno M D C L.

3-1-11-1

LEGATUS

DE M. HANFELMANN

OPUS

Imprimatur

JESU CHRISTO SERVATORE
DANTE!

ANIMO quidem sedebat, uno intuitu *Legatum* nostrum exhibere, nec nisi seme! in scenam audiendum eum examinandi mq; producere; Verum cum *Leges* amplissimi *Oratoris* *Philosophici* in inclutâ hâc *Leucoreâ* angustioribus, quam fieri poterat, includere illius virtutes vitiaq; cancellis juberent, necessum fuit, in limine propè eum retrahere, ac vix umbram de eo in spectatorum relinquere animis. Ex quo vero illum nihilominus quibusdam non displicuisse lubentes cognovimus, fronte explicatâ denuò eundem publicè novâ quadam facie sistimus, insimulque non conspiciendum solum eum, sed intimiùs cognoscendum, quin & excutendum cunctis relinquimus. Vos spectatores vel Lectores potius honoratissimi, linguis animisq; favete!

CAPUT I.

Legati *vita* perquam illustris ac multorum exposita conspectui est. Quapropter ubiq; radios de se omnigenæ virtutis Legatus spargat. Prudenter omnia agat. Quod ut eò melius perficere possit, *literis* instructus sit ac *experientia*. Ex illis cum primis *eloquentiam* paratam habeat, quæ non in superbâ peregrinorum vocabulorum coacervatione consistit, neq; etiam in multiloquio, quod quàm ingratum sit, ostenditur. Requiritur verò ad orationem Legati, ut *veritati* consona sit, ac *constantiam* animi prodât. An Legatus quædam *secretò* habere possit ac debeat? *Linguarum* *variarum* *peritia* Legato necessaria.

Illustris quædam persona Legatus cum sit, in quam etiam omnium non immeritò oculi conjiciuntur, quæque prorsus non in solitudine latere possit, sed potius ceu in altissimâ speculâ conspiciendam se demonstrandamque cunctis præbere

cogatur, *cujus quippe vita, ut elegantissimus Naudæus loquitur, (a) in oculis potentissimorum populorum atq; in mediâ Regno- rum ac Rerumpubl. luce versari debet; quare vitam ejus omnes- que actiones speculum quoddam esse volumus, quo in maxu- mi & minimi, summi & infimi cernant egregiam radiantemq; virtutis singularis imaginem, pectori animoq; firmiter imprimendam. Eloquens sit Legatus, & tamen inciturnus; aman- tissimus Patrie suæ sit, iram tamen erga illum, ad quem able- gatur, moderari sciat prudenter; Magnanimus sit Legatus, nec tamen quicquam ad suum, sed omnia ad Legatis dirigat ho- norem; non admittat etiam quemlibet, sed quem salvâ pietate potest. Liberalis sit Legatus, cum nemo non ex arcâ illius teu è fonte quodam haurire cupiat, ita tamen liberalitatem moderetur, sicq; fontem hunc profluere faciat, ne nimia pro- fusione inarescat. Simulandi peritus sit Legatus, nihil tamen agat perfidè. Comis sit Legatus, nemini tamen facilè fiat fa- miliaris. Convivia non aversetur prorsus, & tamen sit sobrius. Summa, ita ubiq; prudentiam suam Legatus prædat, ut Legan- ti honori sit, aliis admirationi. Prudentiam v. Legatus augere studeat literis partim, partim experientiâ, quæ frequenti pe- regrinatione ac aliorum Regnorum populorumq; perlustratione brevi tanta, quanta aliàs tempore longo, capit incre- menta. Ex illis eloquentiam, prudentiam, eruditionem va- riam, historiam civilem, & quæ ante se gesta sunt, cognita ha- beat; hæc robur addat, ac moderetur actiones cunctas. Et ELO- QUENTIA quidè tam necessaria Legato est, ut absq; hac ne no- mine quidem Legati dignus censeatur. Neq; enim muneribus saltim ac rerû pondere id quod volumus, impetramus semper, sed miram quoq; vim exquisiti sermones habent & orationis aculei. Facundia sanè ubi penitus à Legato abest, quid nisi à De- vo? ἐπιβραχὶς dixeris cum Antiphane? Sin potius manca mutilaq; sit, quàm nulla: scio, (scribit egregius Orator Gerh. Joh. Vossius (b) adsumi solere συνεχοπένοια, ut verbo utar, quo Halicarnassensis Dionysius hanc rem expressit: ubi id fecisse ait Tarentinorum ac Nolanorum Legatos, cum in Neapolitano Senatu dicendum esset. Ac quorundam judicium esse video, non magis id illis vitio*

a) Bibliogr. Pol. ex edit. Magni nostri Buchneri p. 103.

b) epist. dedi- c. super Rhetor. Contr. ad elo- quentissimum Regis Gallie Legatum.

verti

verti debere, quàm acri & strenuo viro *Lysandro*, cùm orationem
 edidicit, scriptam sibi à *Cleone Halicarnasæo*. Agnovit robur
 hocce eloquentiæ Rex *Pyrrhus*, quare etiam hoc encomio Le-
 gati sui, (*Cyneas* is *Thessalus* erat, *Demosthenis* institutione
 clarus,) memoriam æternis famæ tabulis inscripsit, quòd plures
 civitates facundiâ eloquentiâq; Legati hujus sui subegerit, quàm
 expugnavit armis; teste fidelissimo antiquitatis Secretario *Plu-
 tarcho* (c) Similem vim eloquentiæ, expugnatricem animo-
 rum pariter & urbium, in *JAC. STURMIO*, viro sui hîc nominis,
 agnoscit ac celebrat *Phil. Camerarius* (d), quodq; Republ. Ar-
 gentoratenfis potentissimo Imperatori *Carolo V.* sine ulla
 sanguinis profusione nec gravi aliquâ multâ rursus post bel-
 lum *Smalkaldense* fuerit reconciliata & in clementissimi *Cæ-
 saris* redacta potestatem, unice *STURMI* hujus adsignat elo-
 quentiæ. ut proverbium etiam tûm emerferit, propter concin-
 nâmbiguitatem non inelegans: **Kaiser Karl habe
 dasumal die feste Stadt Straßburg / und den
 Schlüssel des Rheins mit Sturm erobert und ge-
 wommen.** Eloquentia autem hæc præsupponit omninò, in
 Germanicâ etiam Linguâ, Oratorum veterum, Græcorum ac
 Latinorum lectionem diligentem. Licet enim unaquaq;
 Lingua peculiâres suas habeat feratq; flosculos, quos si in alie-
 na quis transplantare prava velit, nò semper aequè sèves sen-
 tiret fructus odoremq;, attamen credi vix potest, quantum
 Græcorum Latinorumq; Oratorum cognitio etiam illi, qui
 concinnam elegantemq; Germanicam cõscribere orationem
 cogitat, prosit, quantumq; stylum illius emendet. Volumus
 tamen purum esse sermonem Germanum, & quoad ejus fieri
 potest, solis Germanicis dictionibus, civitate donatis, vel in
 vulgus saltim notis, constantem, non peregrinis vocabulis su-
 perbientem, vel opinionem aliquam recondita cujusdam
 eruditionis sibi lenocinantem. Dives omninò Germanica
 nostra materna lingua est, ut non opus habeat ex aliis linguis
 corradere vocabula & emendicare. Regia Lingua est, ad ser-
 vitium ergò ejus stant tot voces purè Germanicæ, quot Regi-
 na nostra opus habet. Figuras orationis & aculeos non pro-

c) in *Pyrrho*.

d) *Hor. Subcil.
 Cent. 3. c. 68.*

hibemus, ut Orator sive Legatus à Latinis Græcisq; miruetur, vocabula ut pariter, id v. nec necessitas, nec elegantia etiam requirere videntur. Sed & hæc eloquentiæ apud Legatum lex est, ne nimum luxuriet: Pauci enim hodiè inter Magnates reperiuntur, quibus tam patientes aures sunt, tantumque audiendi Legatos studium atq; ardor, ut *Alphonsum* Siciliæ Regem imitentur. Referunt de hoc Historici, quod Legatus Florentinorum prolixam politamq; apud illum recitavit orationem, quam tantâ patientiâ intentioneq; Rex audiverit, ut ne oculos quidem ab Oratore diutissimè dicente minimum deflexerit, nec manum etiam moverit. Illud autem cum primis ipse Legatus admiratus vehementer est, memoriâque dignum iudicavit, quòd cum à principio statim Orationis naso Regis musca infedisset, non prius, quam peroratus ille esset, Rex illam abegerit. Rara attentionis hujusmodi summæ exempla apud priscos, apud recentiores adhuc rariora; ut verendum propè Legato sit, nisi vela orationis quandoq; contraxerit, ne ipsi contingat, quòd quibusdam apud *Henricum Gallia Regem*, Magni titulo insignitum, evenisse dicitur. Ajunt enim, Regem hunc, si quis prolixam coram eo exordiretur sermonem, alium quempiam eo neglecto advocavisse, sicq; incusso pudore ineptum illum à se abigere solitum fuisse. Videatur *En* (e). Nec præterire hîc Laconum responsum possumus, à *Plutarcho* (f) annotatum. Cum enim Samnitum Legati multa loquerentur, pertæsi illi insolita prolixitatis eruperunt tandem: *Adeo fuit longa, o Samnites, oratio vestra, ut priorum quidem obliqui simus; quò factum est, ut quorsum posteriora dixeritis, non intelligamus.* Orationis autem anima est, ne à vero vel tantillum recedat. Requiritur itaq; ab Oratore Legato, tum ut causam Legantis ac Principis sui intrepidè agat proque veritate firmissimus sit, tum ne quid agat perfidè. Prioris egregium nobis exemplum Legatus iste Judæus est, à *M. Aurelio* introductus, *Vir ætate gravis, canitie venerabilis, & literis Ebraicis, Græcis Latinisq; egregiè eruditus.* Qui quàm constanti fortiq; animo Judicum Romanorum, Patriæ suæ præpositorum, crimina injuriasque S. P. Q. R. detexerit, prolixè in Horol. Princip.

e) lib. 2. Conf.
ad par. f. 165.
f) in Apophth.
Lacon.

cip. (g) legere licet. Annon fortitudinem insignem, veritate g) *lib. 3. c. 12.*
fuffultam prodit etiam Barbari cujusdam ad Alexandrum M. P. 485.
Legati oratio, quando inter cætera in hæc verba erumpit:
(h) *Quid tu? ignoras arbores magnas diu crescere; unâ horâ ex-* h) *apud Curt.*
stirpari? stultus est, qui fructus earum spectat, altitudinem non 1. 7. c. 8.
metitur. Vide, ne dum ad cacumen pervenire contendis, cum
ipsis ramis, quos comprehenderis, decidas. Leo quoq; aliquandò
minimarum avium pabulum fuit, &c. quid nobis tecum est? nun-
quam terram tuam attigimus. Nec servire ulli possumus, nec im-
perare desideramus. & quæ sequuntur, digna omninò quæ le-
gantur. Veritatem autem redolere illam demùm dicemus
Orationem, non quæ omnia, quæ in animo Legatus habet,
prodet, sed quæ neq; in rerum narratione modum excedet, nec
ex metu etiam dicenda occultabit. Volumus omninò, ut Le-
gatus secretò quædam habeat, nec incautè omnia proferendo
Patriæ proditor evadat ipse. Quapropter & Politicum Axio-
ma est, à Guicciardino (i) annotatum, *nihil Legato manifestan-* i) *Hypomn.*
dum esse à Principe de suis vel Reip. rebus, nisi illud solum, de Polit. p. 1.
quo expediendo ipse mittitur. Confer omninò tamen Tr. Galli-
cum Instit. Politici viri (k) *Quamvis v. secretò quædam habe-* k) *p. 38.*
re Legatus debeat, non ideò tamen ablegatur, ut vel splendi-
dis promissis alios decipiat, vel aliud quidquam agat perfidè,
id ipsum enim veritatis, quæ non exigua Legati virtus esse
debet, repugnat legibus. Perit insuper Legantis auctoritas,
cùm vox opere haut juvatur. Ita Dn. D. *Christ. Matthia* an-
notat; (l) quòd postquàm Pontificis Romani *Adriani* Legatus
in Comitibus Noriberg. 1522. institutis comparuerat, Ordini-
busq; Imperii Rom. spem fecerat, liberiùs nonnihil loquen-
do, de *Ecclesiarum emendatione, & Curia Romana reformatio-*
ne, ipsi centum gravamina Romam miserint. Ubi v. perven-
tum ad rem est, Pontificis Legatus respondit, *malorù omnium*
remedia non simul esse tentanda, sed PEDETENTIM esse proceden-
dum. Id quod *B. Lutherus* festivo joco ita accipiendum cen-
suit, quod *singuli pedes atq; passus intervallum habeant aliquot*
seculorum. quod & eventus satis cõprobavit, postquam *Adria-*
ni successor cœpta ab Antecessore, prorsus annihilavit, teste
eod.

1) *Theatr. Hi-*
stor. Monarch.
4. p. 739. &
740.

m) *loc. cit.* eod. Dn. D. *Matthia* (m) Uthine adprobare possimus neuti-
quam Legati definitionem, quam *Henricum VVottonum* Ma-
n) *Bezold. de* gnæ Britannia Regis Legatum, albis inscribere solitum fu-
Leg. c. 3. n. 6. ille dicunt, (n) quòd LEGATUS sit *vir bonus, peregrè missus*
Joh. à Rading. ad *mentiendum Reip. causâ.* Nec omnibus etiam æquè ac *The-*
de Leg. lit. B. 2. *mistocli* fortuna hic favebit, qui Patriæ suæ causâ egregiè La-
cedæmonios decepit Legatus. Quæ historia cum elegantis-
simè à *Corn. Nepote* (o) memoria cōsecrata sit, isq; in omnium
propè versetur manibus, malumus ad ipsum Nepotem Lecto-
rem remittere, quàm inconditis nostris verbis svavissimam
historiam referendo, maculæ quid aspergere eidem. Prudens
sanè istud Legati stratagema fuit, ast magno cum periculo
conjunctum. Ita *Gibeonitarum* etiam Legati simulatione pru-
denti seq; suamq; civitatem ab internectione servârunt, im-
petrato à Josuâ populiq; Israelitici Principibus juramento.
Fraudis tamen suæ iidem postea servitute perpetuâ justas de-
dere pœnas, ceu prolixè legere est *Jos. IX.* Ut indè miratio
quædam subeat, quare exemplum hocce *R. Salomon Ben*
Nachman (cujus verba cum versione accuratâ videre licet a-
pud *CL. Joh. Seldenum* (p)) pro illustratione eorum, quæ attu-
p) *in de Jur.* lerat, nimirum Josuam tria per literas terræ Israelis (quam
atur. 5. gent. divino mandato occupavit) denunciassè, ut vel fugâ sibi con-
l. 6. c. 13. p. 736. fulerent, vel pacem cupientes in fœdus venirent, atq; ita *Gi-*
beonitas venissè scribit *רשכך*, vel si bellum vellent, arma
susciperent; adducat. Sed quid de hisce, tum similibus aliis
Legatorum stratagematibus sentiendum sit, haut facilè est
ferre sententiam; cum primis si in illorum, apud quos causâ
peragenda, insigne vergant incommodum. Simulandi tamen
artis non profus imperitum volumus Legatum, quin svade-
mus potiùs, discat ille, quid sit

astutum vapidò gestare in pectore vulpem.

ipse verò habeat prudentiam serpentini in corde colum-
bino. etenim

Simplicitas astu benè fermentata triumphat.

Οὐδὲν δὲ ἀμίσρον πρᾶξις ἐόν τῆς νικᾶν ἐνεκα.

In affectibus verò gestibusque cum primis simulandi artem exercere & exere feliciter Legatus potest: si nimirum rebus adversis hilarem sese præbeat lætaque; præ se ferat, contra verò rebus prosperis subtristem se exhibeat, linguâ pariter & corporis habitu semper contrarius. Ita enim comparatum cum Legato est, ut in eum, ceu in hostem, omnium conjiciantur oculi, cujus verba non solum, sed gestus quoque; ac signa leguntur quasi, & ex cujus fronte, oculis, oris diductione, manuum commotione, & incessu denique nescio quid colligere exteri solent. Cùm denique non minus interdum Oratorium sit, tacere, quam loqui, quare haut malè facturus Legatus est, si non usque; adeò audientiam urgeat, quin potius, ac si discedere velit, nisi æquiores conditiones ille, ad quem missus est, inierit, simul et constanter. Quâ in re felicissimus Ang. Gisl. Busbequius fuit, Legatus Cæsarius ad Imperat. Turcicum meritissimus, quemadmodum videre licet in epistolis ejus de Leg. Turc. Id verò etiam atque etiam observandum à Legato est, ne vel ad amicissimos etiam fidelissimosque, & ubi tutus videtur maximè, multum loquatur de iis, quæ Reip. intersunt, quorumque manifestatio detrimenti quid causâ suæ afferre possit. Notum enim est, occultatos sæpè fuissè observatores post aulæ, in conviviis, quibus Legati excepti, ac locis aliis, quò illa, quæ inter sese ac cum suis Legati liberè ac securè mutuo conferrent, perciperent. Cujus rei exempla quadam suppeditant *Lipsius (q) Thomas Porcaccius, (r) Scipio Amiratus (s) ac novissimè Olearius* Itin. Perf. (t) Atque hæc de sermonis vel orationis veritate, quatenus publicas res spectat, quomodo, quando, & ubi proferenda. quod verò alios sermones attinet, ibi sermonis paucitas similiter Legati commendat gravitatem, sicuti etiam ubique non minus verborum, quam nummorum honesta parsimonia est. Quò facit etiam scitum Rabbinoꝝ illud: (u) *מלה בסלע וחסוקה בשניימים*, i. e. si verbum tetradrachmo, silentium duobus tetradrachmis æstimandum. Cùm v. Legati non uno semper commorari loco queant, sed sæpè hinc inde illis migrandum, diversaque ad eunda regna sint, ubi nõ semper patriâ uti linguâ eis integrum, quapro-

93 Comment.
ad Tacit.
r) not. ad
Gucciard. lib.
10. p. 476. Ve.
net. edit. de
anno 1583.
s) lib. 15. Dis.
sert. Polit. ad
Tacit. Discurs.
4. p. 504.
t) p. 389.
u) citat Buxt.
in Bibl. Rabb.
p. 290.

B

quapropter & illum, Legati qui munere aliquando feliciter
 fungi cupit, multarum linguarum peritiâ instructum esse cō-
 venit. Quamvis v. nos non pratereat, sæpissimè per inter-
 pretes agi, latius tamen multoq; utiliùs Reip. esse arbitramur,
 si ipse Legatus Linguam populi istius ac Principis, ad quem
 mittitur, vernaculam habeat cognitam. Non immeritò lauda-
 tur apud *M. Aurelium* (x) Judæorum prudètia, quòd ad S.P.Q.R.
 Legatum literis Ebraicis, Græcis Latinisq; egregiè eruditum
 ablegâsint. *Tales enim esse oportet Legatos, ut linguis ab omni*
parte instructi, in quolibet Disputationum genere palmam obtine-
ant, ait *Nicephorus Gregoras.* (y) Inprimis Linguam Latinam
 Legatus calleat: est enim hæc vinculum quoddam commune
 populorum Europæorum, ac omnigenæ scientiæ recondito-
 rium. Quâ v. apud hunc vel illum populum Legatus uti lin-
 guâ debeat, commodeq; possit, alibi forsân ostendetur specia-
 tim. Neq; enim omnibus, quos apud Legatis est perorandum,
 Regibus vel Principibus aliisq; tanta peritia Linguarû est, va-
 rios ut possint suâ quemq; audire Legatos Linguâ, quemadmo-
 dum de *Elisabethâ* prudentissimâ Angliæ Reginâ insignis
 Theol. Dn. D. *Christ. Matthia* (z) memoriæ prodidit, quòd uno
 eodemq; die tribus Maximorum Regum Legatis, Latinè uni,
 alteri Gallicè, alteri Italicè audita sit. Quam ipsam si quæ
 hodiè alia, certè Potentissima Sveciæ Regina feliciter referre
 ac seculo repræsentare non sine admiratione, dicitur. An v.
 propter hanc ipsam etiam causam in Aureâ Bullâ tit. 26. (a) Ele-
 ctorib9 injungatur, ut liberos suos in Electoratus dignitate fu-
 turos successores ad 14. usq; annum in Linguâ Germanicâ,
 Vandalicâ & Italicâ informandos curent, id quidem nolumus
 affirmare. Aliàs ex Capitulatione Augustissimi Imperatoris
 FERDINANDI III. (b) notum, quòd in rebus Imperium concer-
 nentibus nullâ aliâ, quàm Germanicâ aut Latinâ Linguâ ipse
 Imperator uti velit, vel ut alii utantur, concessurus, nisi in illis
 territoriis, ubi alia fuerit vernacula.

CAPUT II.

DISPICIAT cum primis Legatus, quòd *Grammaticè* etiam loquatur
 detq; operam, ut & aliarum rerum ac scientiarum notitiam sibi
 comparet. *Literarum gloria* quàm multos Legatos reddiderit gratos.
 Etiam:

x) *Horol.*
Princ. Princ.
 l. 3. c. 12. p. 485.

y) *lib. 6. c. 9.*
 ait *Nicephorus Gregoras.* (y) Inprimis Linguam Latinam

z) *Theatr. hi-*
stor. Monarch.
 p. 4. p. 838.

a) *bid. edit.*
Dn. D. Fibig.
 p. 235.

b) *c. 4. p. 16.*

Etiam ex minimis quandoq; gloria. *Arcana scribendi ratio* à Legato non negligenda. *Taciturnitas* quanta virtus fit, in Legato cumprimis. Hanc si obtinere vult, caveat sibi à *Luxu* diligenter: quem & propter alia *pericula* fugere debet. Hæc ipsa quam inopinatò Legatos opprimant. Adversus hæc omnia tamen *immutus* persistat. Quomodò sese gerere debeat apud *gloriosos*? nec ipse nimum *gloriosus* fit, multò minùs *iracundie* indulgeat.

Famosissimus Annalium Ecclesiasticorum Architectus, inq; palliandis Clericorum suorum erratis satis callidus *Cæsar* Baronius ad annum Christi 1164. (c) historiã de Episcopo quodam Hilario Cisternenensi refert non inelegantem. Legatus ille venerat perorandum coram Papã Rom. Alexandro III. ac Purpuratorum ordine contra S. Thomam Cantuariensium Archiepiscopum. Cùm autem non semel oportuebat pro oportebat repeteret, sicq; de portu in portum cum suo oportuebat profilliret, soluti tandem in risum universi (scribit Baronius) sunt: inter quos unus prorumpebat hanc in vocem: *Malè* inquit, *tandem venisti ad portum*. Ita Sanctulos hosce Patres vel unicum verbum minùs Grammaticè formatum adficiebat, ut in gravissimo etiam consensu à risu sibi temperare haut potuerint. *Ferdinandus* Imperat. hujus nominis primus si adfuisset, forsan & hi quoq; illud: *PARUM ETHICE*; ab eo audire coacti fuissent, ceu Episcopo cuidam evenit, qui illum minùs Grammaticè loquentem his verbis ex nimia diligentia profectis submonuit: *MINUS GRAMMATICÈ*. Quicquid v. hujus rei fit, & num rectè istæc talia Legatis exprobrentur: nemo tamen puto, ibi inficias, hoc quoq; inter Legati referri meritò virtutes, si purè & Grammaticè loquatur. Quà ipsa etiã de causã Rhetoribus Legationes fuisse olim demãdadas *Causinus* (d) pro-

d) de Elog. sacra & hum. c. 7. l. 1. p. 8. 7.

e) Laertius in
Arist.

à circumfuso aere lumen accipit, sic animus à Disciplinis liberalibus (e) quantoperè etiam maximorum Principum animos inflammet igneus hicce, qui è Legatorum peritiorum sermone erumpit calor, experientia loquitur abundè. Ingenii quidem elegantia multis benignæ matris naturæ beneficio obtingit, (atque hoc ipsum bonum ad naturæ dotes, de quibus supra cap. 2. Disp. i. egimus, rectè refertur,) ast si, quantum literis hæc perficiatur, prolixius probare satageremus, nã ἡλιώ ἐν μισση βεβαίως δαίξεν, meritò diceremur. Gignunt literæ sapientiam, quæ cùm in singulis circumstantiis perquirendis occupata sit, efficit, ut qui illâ pollet, intimius res penetret. Firmat omninò sapientia iudicium ac format, radiisq; suis mortalium animos fascinat, utis etiam, qui aliàs iudicio ingenioq; non optimo ornatus, occultare tamen non nihil possit intellectus infirmitatem, nullibi non aliàs emicantem. Summâ, Sola propè literarum scientiarumq; gloria est, quæ Legatos maximis Principibus reddit charos, quin iisdem familiares, aliisq; admirabiles, licet fuerint quoq; religionis diversæ. Sic de *Ponto* quodam Britannicæ Reginæ Legato *Paullus Odorbornius* memoriæ prodidit, (f) quod à crudelissimo Tyranno *Job. Baslide*, monstro potius hominis quàm homine, in intimam familiaritatem fuerit receptus, ita ut arcana quoq; rerum liberali fiduciâ cum eo cõmunicarit, magnaq; ex parte ejus consiliis Tyrannus regeretur. Nam (scribit laudatus auctor) is (Legatus Britannicus) erat etate atq; oris habitu gravis, ingenio & facundiâ insignis, cultiorum etiam literarum scientiâ & multarum rerum experientiâ perornatq; quibus virtutum dotibus apud immanissimum Principem tantus evaserat, ut in belli pacisq; negotiis nihil omninò decerneret, quod ad *Pontum* prius non esset delatum, in quo magnam vim rationis atq; solertiæ in expendendis & absolvendis negotiis mirabatur. Operam hinc det Legatus sedulam, ne communes argumenti formulas adhibeat, sed quandoq; novo planè modo allocutionem suam instituat, atq; in hoc quoq; eruditionem ingeniiq; ubertatem prodat; qua de re videatur subtilitatis Politicæ Magister egregius. J. H. Bæclerus. (g) *Job. Dantiscus* Sigism. I. Polonia Regis ad Carol. V. Legatus in tantâ fuit apud Imperat.

f) in de Job.
Baslide ma-
gni Moscovie,
Ducis vitâ
lib. 3.

g) *Disp. Subtil.*
Vol. 8. 45. 46.

perat. ob eruditionis excellentiam, gratiâ simul & auctoritate, ut cum Imperator resignato imperio, dimissis omnibus externis Legatis, ex Belgio in Hispaniam navigasset, eum solum comitem secum duxerit, posteaq; maximis auxerit honoribus, referente *Phil. Camerario.* (b) Nec Politicarum solum scientiarum artiumq; penu Legatum instructum optamus, sed & de rerum Theologicarum suarq; fidei fundamentis certum. Cum n. haut rarò ad diversæ Religionis homines migrandum illi sit, non solum imperitiam ac salutis suæ neglectum haut obsecrè, si Religionis suæ summam nesciverit, prodet, sed & eò facillè adduci poterit, ut animæ suæ, heterodoxam religionem, amplectendo iacturam faciat. Quamvis etiam fieri aliquando possit, ut vel prudentissimus quoque, inq; religione verâ satis informatus, Paulum h. e. veritatem cœlestem cum Demate (i) relinquat, præfens seculum, mundanos honores divitiarq; magis diligit, & Thessalonicam (hanc vocem eleganter magnus quidam Theologus pulcrâ allusione ita h. l. exponebat: *ἦς ἀλλο ἕνουν, videl. διὰ τὸ λω*) migret. Quâ in re non possumus non insignem in Religione Christianâ constantiam, nec peritiam minorem celebrare *Aug. Gisl. Busbequii*, qui non solum propositum sibi ab Imperat. Turcici Consiliario sive Virsilio primario honoris augmentum, si Christianâ religione abnegatâ ejuratâq; Turcicam doctrinam amplecteretur, magnasq; opum accessiones forti animo rejecit; sed in arenam quoq; de utriusq; religionis veritate cum Mohammedanis descendere haut trepidavit, reportatâ eapropter ab ipsiis hostibus constantiæ eruditionisq; laude non exiguâ. Sed & occultæ scriptionis aut peregrinarum literarum non ignarum volumus Legatum. non quidem quasi exinde singularis eruditionis honor redundare in ipsum possit, quod quidem *Busbequio* evenit, qui acceptis è Belgio literis Belgicè scriptis, quas quia tum interpres Turcicus, tum Patriarcha Constantinopolitanus legere se posse strenuè negârunt, insignem reconditæ sapientiæ de se sparsit in Turcarum animis opinionem: sed ideò literis peregrinis, nec omnibus cognitis, quin etiam notis literis, at juxta peculiarem clavem transpositis (ceu nobis etiâ occul-

h) *Hor. Subcis.*
Part. 3. cap. 68.
p. 248.

i) *Vid. 2. Tim.*
4, 10.

ta quædam scribendi ratio non ignota est, nec difficilis ea, juxta quam tamen scriptio aliquot mille modis ita variari potest, ut nisi quis clavem, quæ unica saltim constat voce, habeat, nullâ prorsus ratione eandem intelligere possit. Cum scriptione etiam tali comparatum ita est, ut licet ad mille exaremus literas, neuter tamen alterius possit literas intelligere, nisi alter alteri clavem, quam cum bis mille & amplius, singulis tamen peculiarem exhibendo, possumus communicare, indicarit: Nos verò omnium, si tamen in scribendo quilibet traditam sibi clavem retinuerit.) Legatum uti volumus, ac proinde rei hujus peritum, ne si literæ Principis sui ab aliis interceptantur, arcana statim possint prodi. Quid? quòd non insolens sit, ab illis etiam Legatorum literas excuti & recognosci, ad quos missi illi sunt. Sic *Busbequius* memorat, quòd *Turca*, ex quo cognoverunt, adesse, qui literas ex Germaniâ ad se asportaret, literas istas sedulò pervolverint, id sine dubio in illis inventuros esse persuasi, quod nò pueri in fabâ. Sed quàm fuerint decepti, apud ipsum *Busbequium* (k) legere est. Ita in *Hispaniâ* more receptum esse dicitur, ut Legatorum res cunctæ excutiantur priùs, quàm ipsi audiantur. Quam rem cum tanquam privilegio Legatorum contrariam dolenter ferret *Elisabetha*, Regina Angliæ Legatus *Th. Callonerus*, eaq; de causâ conquestus esset apud Reginam, responsum à Reginâ accepit, quòd Legatus in omnibus acquiescere cogeretur, nisi directè Legatis imminueretur honor & existimatio. Metu hocce facillè Legatus liberare tum se, tum Principem poterit, si apocryphâ hanc scribendi rationem fuerit secutus. Quin & proderit illi arcana hujusmodi scribendi ratio ad moram nectendam, si rerum suarum commoditas talem requisiverit. potest enim prætere, ac si clavis, ad mandata Principis ita exarata spectans, nondum sit transmissa. Atque hujusmodi dissimulatio non prorsus improbanda. Neq; enim tenetur Legatus, statim extremam Mandati Principalis profiteri sententiâ, quin pertinet priùs, an melius quid utiliusq; quàm in mandatis habet, vel Legans etiam impetrari posse confidit, impetrare queat; ceu egregium exemplum nunquam satis laudandus *Busbequius* nobis suppeditat.

k) ep. Legat.
Turc. 3. p. 188.

ditat. (l) Id nisi cōcessum fuerit, tum demùm honorificū ducat, l) *Leg. iurc.*
ubi prima denegantur, in secundis tertiisq; consistere. Hoc i- *ep. 4.p.268.m.*
psum v. dum agere cogitat Legatus, probè dispiciat, ne quis-
quam mandati sui ultimam summam cognoscat, quod haut
difficiliter futurum, si arcanâ scriptione à Principe vel mitten-
te consignari fecerit mandatum ultimamq; voluntatem. quæ si
in cuiuspiam malæ fidei notitiam pervenerit, maximoperè ve-
reor, ne iste, apud quem Principis sui causam agere tenetur,
istius conscius tantisper in suâ perseveret sententiâ, dum Le-
gatus extrema amplectatur. Id quod *Venetorum Legato* apud
Turcas evenisse *Busbequius* meminit (m) atque hoc ipsum an- *m) ep. Leg.*
sam moræ trahendæ dedisse Turcis, ne primùm Legatis statim *Turc. 3. p. 165.*
credant, sed firmiter statuunt, Legatos Christianorum varia ha-
bere mandata, atq; ita semper perita sua proponere, ut possint
salvo Principis sive Legantis mandato priùs indicato quædam
remittere. Quod v. de Legato diximus, prospicere illum sé-
dulò debere, ne cuiquam animi sui sensa facile pateant, idip-
sum non solum de negligenti aliquâ securitate dictum volu-
mus, sed & talem in Legato requirimus animum, qui nec ul-
lius etiam precibus, præmiis, imò nec minis, vel vitæ etiam dis-
crimine adigi possit, ut illa, quorum Reip. interest, hosti ma-
nifestet. Celebre hac in re pertinacissimum *Pompeij* Roma-
norum Legati silentium est. Is enim cùm à *Gentio* Rege inter-
ciperetur, ac de manifestâdis Reip. arcanis sollicitaretur à Re-
ge, mortem potius non recusabat, quàm ut Senatus sui arcana
hosti proderet. Utq; Regi ostenderet, nihil se per tormenta
revelaturū, ardenti lucernæ admotū digitū cremandum præ- *n) rev. mem.*
buit, teste *Valerio Maximo* (n) ubi tamè pro *Pompejo*, *Perperna*, *lib. 3. c. 2.*
fortè legendum esse, suspicatur *Pighius* (o) *Quin & Sacramenti*
vinculo ad fidem adstringuntur Legati silentium, quod ipsum *o) annot. in h. l.*
ne ebrietate vel præmiis adducti frangant, sedulò omninò
prospicere habent necessum. Si negligentiùs enim in suscepto
Legatus quis functus officio. per animi tadium sociorum commodis
institisset, capitale meretur exitium, quale est, enunciassè hostibus
interna patrie, pro quibus segniùs certassè sacrilegium fuit; lo-
quente Ennodio (p). Quare etiam atq; etiam muniendus Lega- *o) Dictione 14.*

q) lib. V. hauri
procul ab imi-
tio.

r) Itin. Pers.
p. 110.

s) de Jur. Bell.
& Pac.

to animus est, ne intromittat internum hostem, luxuriam pu-
ta, ebriositatemq; , quibus facile fieri potest, ut non solum fa-
mam prostituat suam, sed & mille seq; suamq; patriam expo-
nat periculis. Fit sane haut raro, Legatis occasio ut præbeatur
voluptatibus sese immergendi, hic nisi rebus suis ipse consu-
luerit, in maximum discrimen illas conjiciet. Persiæ Lega-
tos *Herodotus* (q) memorat, ad Amyntam venisse, humani-
terque ab illo exceptos Mulierum etiam concubinarumque
appetivisse consortium. quod ubi illis concessum, hi verò ni-
mis voluptatibus dediti indigna quædam perpetrassent, Ale-
xandri, prædicti Amyntæ Filii iram in se concitârunt; quam
cum ipse egregiè occultare sciret, effecit tandem, ut substitu-
tis fœmellarum loco juvenibus, morte sua temeritatis luxu-
riæq; pœnas Persæ dare fuerint coacti. Et quæ quæso Legatum
privilegia sceleratè vivere permittunt? quod jus gentium?
Quamvis enim forsân pœnæ justitiæq; exercitium in Legatû
enormiter etiam peccantem illi adimatur, ad quem missus,
(non enim illius subditus fit per illud, quod in ejus terrâ vivit,
meritò tamen reservatur id Leganti ipsi. Sic egregium mode-
rationis exemplum seculo præbuit *Moscovitarum Zara*, quò de
Olearius prodit, (r) quòd postquàm Poloniæ Regis Legatus qui-
dam ministrum ejus malè tractasset, ipse in Legato scelus hocce
punire noluerit, sed miserit ad Legatum exploraveritque,
num Regis sui nomine tale quid agat, vel suo? si prius, Deo
ac fortunæ sese rem hanc committere; si v. posterius, velle sese
id referre Regi: se enim dubitare nullum, quin Rex injuriam
hanc sit vindicaturus. Quà de re prolixè videatur Vir sui no-
minis *Hugo Grotius* (s). Cæterum & Legatum, privatim honestè
viventem, rebus suis prospicere volumus, munireq; se fideli so-
dalis, ne quæ forsân illi, vel invito etiam eo, ad quem mitti-
tur, vis inferatur. cujus rei exemplum nobis suppeditavit Par-
lamenti Anglicani Legatus ac necis Regiæ Candidatus sive
Promotor verius, D. *Dorislavv*, quem Hagæ Comitum caraphra-
ctorum manus, in ipsum diversorium penetrans aliquot vul-
neribus confossum trucidavit. Sed nec Legatum salvum ab
illo præstare jura possunt populo, per cujus fines non impe-
tratâ

trata prius venia ipse migrat, quippe quem Lex de Legatis non violandis non obstringit, cum primis, quando ad hostem tendit illius populi, aut ab hoste venit, vel hostilia denique molitur. Sed & animu quoque suum Legatus ab omni metu, qui ipsum ut a Legantis mandatis recedat, adigere possit, liberu praestet: nihilque non prius experiatur, quam ut vel tantillum ab illis dimoveri se patiatur. Non terreat illum horridus illius, coram quo perorandum ipsi est, conspectus, non moveant aulicorum vestes ac pompa, non apparatus bellicus, non tormenta magno numero ostensa. Notum est egregium Legatorum Caesaris *Henrici VI.* factum, ac responsum heroicum, h. e. Germanis dignum. Miserat Imperator Legatos ad *Alexium Comnenum* Principem Byzantium, magnum ut auri pondus sub tributi nomine ab eodem exigerent. Qua re cognita, deque Legatorum adventu certior Alexius redditus, mandavit suis aulicis, quam ornatissimos adesse, ipse autem totus gemmis auroque undique obrutus, non nisi splendor ac nitor erat. atque ita Legatos Caesaris introduci jubet, quod illis opes suas ostenderet, oculosque eorum ita fascinando vanum potentiae metum incuteret, ac a petitis recedere faceret. Legati v. homines Germani, h. e. fortes & magnanimi, nihil quicquam ista re moti, optabant potius, tempus jam tum instare, manus cum his ipsis effoeminatis conferendi. Acriter itaque pecuniae solutionem urgebant, addentes tempus jam esse, ut Graeculi aurum ferro permutarent: nisi enim ipsi voti sui redditi fuerint compotes, futurum, ut bellum inferant, pugnandumque illis cum huiusmodi esse hominibus, qui non gemmis ut prata niteant, neque rotundis margaritis intumescant, aut amethystis purpurae intertextis vestibusque variegatis pavonum instar superbiant, sed qui veri Martis alumni flammam ex oculis in aciem jacciant, ac quorum sudor splendidis guttis defluens referat margaritas. prodente id *Nizeta Choniata* (t). Sed quid si navium apparatus, tormentorum ingens numerus, armorumque cumulus ostendatur, annon submissius res suas agat Legatus? Id sane neutiquam. quin cogitet potius, fortiter sibi Legantis sui mandatis inherendum esse, & hanc sibi esse legem supremam *Hippolytus a Collibus*, Vir

C

multis

t) *Annal. circa fin.*

multis Legationibus ac librorum editorum monumētis clarus, Electoris Palatini ad Rhenū Curiaē Præses, ac tum ad Electorem quendā Legatus, cūm Electoris istius jussu amamentarium magnā tormentorū aliorumq; sclopetorum vi instructū ipsi ostenderetur, & postmodum Elector super mensā quæretet ex eo: *an & vester Dominus tale habet armentarium, tantamq; armorum copiam?* perquā respondit scite: *id quidem neutiquam, clementissime Domine, tantum autem testudinum* (Instrumenta musica intellige, German. **Zauten**) *numerum possidet.* Instanti Electori: *quid hoc ad illud?* prudentissimè regessit: *Fuggerus magnis illas sumptibus, totum chorum musicum istis instruendum, coemit, Dominoq; meo dono dedit.* Ubi v. aliquando *Muscam istis adornare voluit, nullibi reperiri tantus eorum numerus potuit, qui illis luderent (u):* Responsione hac quid prudentissimus Legatus voluerit, nemo nō, nisi qui sinciput in calcaneo gerit, facillè intelligit. Magnā tamen hīc prudentiā opus est, probeq; considerandum, apud quos hujusmodi talia proferantur, cūm fieri possit, ut joci isti, nisi innoxii fuerint, malè Magnates habeant, exindeq; Legatis periculū exurgat haut leve. Sed attendere quoq; Legatus debet, ne & sui Principis divitias nimium hosti deprædicet, isq; nimio tangatur illarum potiundarum desiderio, ceu in *Philippo* Rege videmus Macedoniæ, apud quem cum aliquādo *Demades Atheniensium* Legatus, Orator facundissimus, idemq; pictoriæ artis scientissimus, Athenarum pulchritudinem divitiasq; nō verbis solūm exquisitis deprædicasset, sed & stylo quodam in tabula urbis palatia egregia depinxisset, ea in *Philippo* excitata fuit cupido, tam splendidæ urbis nanciscendæ, ut in hæc verba eruperit: *Ut urbs hæc mea sit, ferro efficiam vel auro.* Hoc quoq; Legatus observet, ne ad *IRAM* facillè cōmoveatur; occæat enim hæc oculos, ut quid profit nobis, non solūm non videamus, sed & illa proferamus, quæ postea non dicta vellemus. Sic Regis *Poloniæ* Legatus ad *iram* Crucigerorum Magistri superbis ac thraſonicis verbis incitatus ea protulit, quæ postea non dicta maluisset (x). Rectè proinde Cardanus: (y) *In Legatione insolentia, temeritas, verbum inconsideratè prolatum tot bella, tot cædetumul-*

u) Refert.
Zinggr. A-
pophib. Germ.

x) Vid. Neugebaueri Hist.
Rerum Polon.
p. 246.

y) lib. 17. Subtil.
p. 883.

tumultusq; efficit, regna evertit, vastasq; efficit regiones. Ira v. est, quæ mentes hominum fascinat, ut fiant insolentes, inconsiderate loquentes, temerarii. Hac propter & arcenda à Legationibus viri prudentes morosa s'vadent ingenia, cum primis v. fastuosa & arrogantia. Neque enim dura duris junguntur, sed mollia duris conglutinantur & coalescunt. Morositas aliam provocat, fastus fastum.

CAPUT III.

Legati Gallici novum inventum quoad externi honoris indicenam. Ceremoniæ in honore cultuq; Politico exhibendo apud varias gentes varia. Quomodo Legatus in tali sese casu gerere debeat? Corporum inclinatio apud Persas. Gallici Regis subditorum aliorumq; discrimen in Regis cultu. Ceremoniarum Magistri. Dracula minus æquus morum arbiter. **Calotten.** Moderari sciat Legatus adfectus suos, ridiculosq; aliorum mores sine risu adspicere dicat. Quoad vestes etiam nonnunquam aliorum mores sequatur.

DE Gallia Regis Legato, Dresdæ qui nuper Serenissimum nostrum Electorem salutavit, à Viro fide dignissimo non ita pridem nobis referabatur, illū id moris quoad ceremonias (ceu Galli circa has religiosissimi sunt) gestuum observasse, ut totā istā viā, quæ è diversorio ad aulā ducit, capite aperto aperuerit, forsan ne caput pro hoc vel isto minus digno detegendo in Regis sui majestatem peccaret, vel Serenissimi Electoris honori quid detraheret. Incumbit sanè Legato, ut circa hujusmodi etiam talia, primo atq; externo intuitu levia utut videantur, curam adhibeat ac prudentiam. Cùm v. ritus isti apud populos diversos diversi etiam sapissimè sint, necesse quoq; omninò erit, ut Legatus non suæ solùm gentis mores & ceremonias perspectas habeat ac benè cognitas: verùm etiam utile illi fuerit, scire, quam submissionē hic vel iste honor, gestu externo exhibitus, apud populum illum, ad quem mittitur, importet. Apud *Persas* summam corporis inclinationem usu receptam fuisse, suprā percepim⁹, à quo honoris genere ne exteri quidem Legati immunes erant, ceu ex *Herodoto & Nepote* liquet. Econtrā apud *Gallos*, ubi ordo populi genu flexo Regem alloquitur, non exterorū, solum Principum Legati, sed & cleri, nobilitatis ac Parlamenti Gall. Oratores ab hoc officii

2) lib. 13.

a) *Diss. de sub-
tit. Pol. s. 49.*

b) p. 337.

genere abstinent, inq; vestigio sic stantes, illi nec in vestigio
stantes, sed operto etiam capite, quin sedentes etiam, si Rex se-
derit, Regem compellant. : refert *Gramondus* (z). Hoc igitur
nisi Legatus probe observarit, atq; ita mores suos composue-
rit, prout cujusq; regionis Regniq; ratio exigit, vel invidiam
sibi, si debitum honorem non exhibuerit, contrahet, vel subje-
ctionis titulo Principem suum vel Remp. à quâ ablegatus, si
videlicet nimium sese submiserit, onerabit, certè suspicionem
nonnullis sinistrè judicandi præbebit. Exemplum in *Geneven-
sum* ad Gallia Regem habemus Legatis, qui cum provoluti in
genua Regem salutassent, curiosis rerum indagatoribus id an-
notatum, & mox subtili, judicante CLarissimo subtilissimoq;
Politico J.H. *Bæclero* (a) interpretatione eò tractum, quòd *Ge-
nevenses in protectionem Christianissimi Regis recepti, clientum
obsequia præbere ament Patrono & Protectori suo.* Amant tamen
nonnulli Reges peculiarem sibi ab externis quoq; Legatis ho-
norè haberi in gestibus, què & sine Legatis dedecore Legati
præstare possunt ac etiã tenentur. Còmodè subtilitatibus hisce
in regnis quibusdam prospectum per *Ceremoniarum Magistros*,
cujusmodi in Angliã esse, ex Historiã *Henrici VII.* à Fr. *Bacone
de Verulamio* in literas redacta discimus. (b) quin & etiam
num officiales hujusmodi in Regno isto sub nomine hoc re-
periri, qui adventantes Legatos excipiant, è Belgarum in cau-
sã decollati jam Angliã Regis Londinum commissorum Le-
gatorum *Journal* five *diario*, quod *Memoriali Anglicano* nu-
per edito insertum, haut obscure colligere est. Censorem hu-
jusmodi morum, sed nimis durum atq; austerum, experti etiam
Italorum Principum Legati in Dracula ipso, Walachia Principe
vel Tyranno veriùs, magno cum dedecore suo doloreq;
sunt. Cum enim missi ad Draculam illi essent, pileisq; hono-
ris ejus gratia detractis mitellas (quæ hodiè vulgò *privile-
girtè Mützen* vocitari solent, s. Gallico quoq; sermone
Calotten/Germanicum enim vocabulum non satis extare
aptum ad hujusmodi mitellas exprimendas nonnulli putant.
Neque etiam vidimus hactenus, quibus nova *νομιολογία*
vel potiùs lusus magni cujusdam in Belgio viri approbatus
fuit:

fuit: Relatū enim nobis à viro fide dignissimo olim fuit, quòd
celeberrimus quidam in Belgio Vir, ubi de appellatione mitel-
læ hujusmodi speciali sermo incidit, dixerit, quare nō **Ropf-**
schuch vocare velimus, ad modum **Handschuch**, etymolo-
giā arcessita à **Schuch** /) capitibus non demissent, rogavit
Dracula, quid ita tectis ad se venirent occipitiis. Eis consue-
tudinem vetustissimam allegantibus, quā apud eos receptum
esset, ne Imperatorem quidem Romanum aliter salutare.
Laudabilem, ait, morem vobis confirmatum dabo. Et clavis cuiq;
ferreis quatuor mitellam suam capiti affixit, ne quando scilicet
morem suum antiquum migrare cogentur. Refert ex antiquā
quādam vitæ Draculæ descriptione nobilissimus Germaniæ
Philologus *Caspar Barthius*, (c) *cujus* iudicium acre & cri- *c) Adversar.*
fin, quam felicissimè & contra omnes retrò exercuit, non im- *lib. 45. c. 14.*
meritò deprædicat Philologus haut minor, & Orientalium
insuper Lingg. peritiā excellens *Thomas Reinesius*. (d) Sed face- *d) Var. Lect.*
re non possumus, quin de eodem Dracula aliam adhuc re- *lib. 1. c. 8. p. 23.*
censeamus historiam, è quā adpareat, quā humanus scil. ad-
versus Legatos is fuerit. Missus aliquando ad eum Legatus
quidam erat, homo innocens & gravitate morū eruditioneq;
admirabilis. Hunc audire noluit, nisi ut manu prehensum, ve-
lut in viridarium aliquod aut amœnam sylvulam, in locum
patibulis crucibusq; confixum duceret, & inter infelicia ligna
deambulans fœtore & honore tot cadaverum enecaret. Qui
eum sequi belluam coactus quereretur de immanitate rei, &
qua necessitate coactus putorem tam horrédum ferret, eumq;
ultrò sequeretur, rogaret: illico accitis carnificibus & ipsum
palo confixit, *non melius se posse naribus ejus consulere*, dicens,
quā ut aulam deinceps ipsius frequentaturus advesceret odori
sui suo quotidiano. O tremendum Legationis munus! ô crude-
lem Ceremoniarum Magistrum! Debemus v. similiter histo-
riam hanc à temporum injuriā servatam fidelissimo antiqui-
tatis promo condo, *C. Barthio*. (e) *Juvat*, non immeritò excla- *e) Advers. l. c.*
mat *Sext. Aurel. Victor*, (f) *Scriptor Imper. Romanorū candi-* *f) Epitom. in*
dissimus, de Principibus omnia nosse, ut improbi saltem fama me- *vitā. Calig.*
ru prava declinent. Verūm quid apud hos illosq; populos à Le-

gatis circa ceremonias gestusq; observari debeat, alibi forsan, ubi specialiter de nonnullis Regibus ac populis illorumque Legatis, tum quomodò aliorum Legatos accipiant, agi poterit, dicendi erit locus magis commodus. Summà ut dicamus, sicuti in vitâ communi pulchrum omninò est, sic componere corporis habitum moresq;, ut humanitatem decente gravitate conditam & temperatam quasi, ubiq; præ se ferant: ita cum primis in Legato exemplar vivum elegantissimæ hujusmodi mixturæ conspici optandum. prodit v. omninò insignem gravitatem, iis oculis qui ridiculos aliorum adspicere mores potest, ne in cachinnum statim solvatur. Neq; n. quicquam ægrius humanum fert ingenium, quàm in iis derideri, ubi gravitatem quærit summam. Adeò v. nullus populus amens est, quin ubique gravitatem quærat & honorem, moribus licet à nostris alienissimis, ac proindè talibus, quorum inspectione nemo nisi qui optimè sibi moderari noverit, à risu facile temperare sibi queat. Atq; ut eò facilius non solum aliorum mores ridiculos, sed errores quoq; manifestos sedato animo vultuq; sereno Legatus adspiciat, svademus, in se ut descendat ipse, *ἡ δὲ ἰσχυρὰ ἀνθρώπων ἀλώεσις ἀπαντα σοφός;* juxta illud Græcorum. Error enim & stultitia si dolor essent, omnium, atq; adeò suæ forsan etiam ædes planctu personarent. Et certè, primus ad stultitiâ gradus est, sibi videri sapere. Ac si, quod vulgò dicitur, *quilibet in sinu stultum gerit*, ille censendus omninò sapiens fuerit, qui ita occultare potest, ne promineat. Sed & in hoc prudentiam suam testatam reddet Legatus, si ubi vestitus moresq; sui ab exteris, apud quos vivit, deridentur, haut dolenter id tulerit, sed quasi rem indignam, ob quam irascatur, habuerit. Multò v. minus ægrè ferat, si Princeps obstiterit, ad quem mittitur, ne tali vestitu ipsum adeat. Imitatus hæc in re *Luitprandum*, qui non repugnavit, ubi, dum Legatione apud *Nicephorum* Orient. Imperat. fungebatur, erepta illi fuere vestimenta purpurea, ne honos Imperatori Orientis (ut eorū erat persuasio) soli debitus, Principibus Occidentis cōmunicaretur. Vid. *CL. Barthius* (g) Quin nec renuat, iis vestibus, si quas forsan dono ei Princeps aut Rex, ad quem mittitur, dederit, coram Principe cōparere.

g) *Advers. lib.*
22. c. 20. p. 1111.

Quâ

Quâ in re cùm minùs se facilem præbere Holfatiæ Legatus *Brugmannus* vellet, victus tamen Perfarum tandem precibus ac fuorum rationibus fuit, morem ut istû observârit ac Perfico habitû Regem Perfarum aliquando accefferit; teste *Oleario*. (b) *Itin. Orient. p. 410.*

CAPUT IV.

Contra *calumnias* immotus Legatus persistat, ac mendaciis satisfactum putet, si modò conscientia ex asse satisfactum. In primis felicem se æstimet, si Principis saltim sui favorem illæsum servârit. *Mortis periculum* quando ac quomodò Legatus subire possit? *Munera acceptare* ab iis, ad quos mittitur, integrum num Legato sit? An Legatis libertas accipiendi honestè munera relinquenda? *Atheniensium, Venetorum, Corinthiorum* item ac *Romanorum* circa hanc rem consuetudo. *Angliæ Regis* prudens factum. Non admittat Legatus munera insolita ac modum nimis excedentia.

Illud autem moderatissimæ mentis indicium est, si ubi egregiè de Patriâ in Legationibus meritis quis, ab invidis tamen & calumniatoribus pessimè ista officia sua traduci experitur, fortiter spicula illa excipiat, nec ita intemperie malè sanorum ingeniorum moveatur, ut illis par pari referendo, reddatur similis: quin potius contra Linguaè gladium patientia præbeat scutum, longèq; gloriôsùs ducat, *honestatis fructus in conscientia reponere, quàm in famâ*; sciens, quod non in nostrâ manu sit, quid de nobis sentiant alii vel loquantur, sed ne jure id faciant, hoc in nostrâ manu esse; *maximamq; habeat adversus omnem calumniam securitatem, innocentia gerere fiduciam*: quemadmodum præsidium hocce suggerunt Laudatissimi Imp. *Diocletianus & Maximinus* (i). Conscientia namq; si satisfactum, non opus semper est, ut satisfiat etiam calumniis & injuriis, quas non minus ac pillulas Vir prudens rectiùs deglutiendas putat, quàm masti-candas. Hoc si præsidio Legatus animum suum probè muniverit, faciliùs evitabit serpentinos aliorum morsus, inq; rebus suæ curæ commisisis progredietur longè felicissimè. Atq; ita fortissimum & intrepidum Legati exoptamus animum, usque adeò, ut *tutissimum existimet, timere nihil*, (quod celeberrimi nostri *BUCHNERI* Symbolum olim fuit) *præter DEUM*. Semperq; fecim

i) in L. 10. C.
de his, quib;
indig.

secum cogitet Italorum proverbium scitissimum: *S' il SOLE mi
splende, non curo la LUNA.* Etenim

*Jupiter ut faveat, veniant facto agmine cuncti
Dii minorum gentium.*

Usque adeo fortem Legatum esse decet, ut nec mortem timeat ipsam, si Reip. salus tale quid postulaverit. Ubi tamen nemo svadebit, ut impetu quodam procurrat Legatus ad mortem, quod militibus incumbit, sed deliberet potius prius ac causas expendat, utque svaserit ratio, vitæ mortisque consilium suscipiat, promptusq; tum sanguinem pro patriâ profundat. Hoc enim INGENTIS EST ANIMI. Sed quid, si Princeps velis, ad quem mittitur Legatus, sub capitis periculo prohibeat, ne ipsum accedat, quid tum agendum Legato est? ibi dicimus nos, respicere debere Legatum ad circumstantias, & casus considerare. Fieri enim potest, ut justè aditum intercludat Legato Princeps, & tum satius ducimus, scripto mandatum suum si Legatus exsequatur. aliquando tamen ex indignatione saltim aliquâ aditum Legato Princeps interdicit, & hoc rursus duplici de causâ, vel propter Legati personam, vel propter rem, quam proferre Legatus tenetur. Ita *Franciscum Gallie* Regem referunt, ubi *Caroli V.* Legatum adventare audiit, crucem pro legati palatio figi mandasse, insimulque Feciali vel Legato denunciari, certum illi crucis imminere exitium, si mandata sua exposuisset: verebatur enim Rex, ne audire quid à Feciali cogeretur, suo quod nomini Majestatiq; labem aliquam adspargeret. In priori casu rectius forsitan fecerit Legatus, si accessum dissimulet; quod tamen ne usu veniat cavere poterit Legatus, si in deligendo Legato id advertat præprimis, tali hoc munus ut committatur, qui illi sit gratus, ad quem mittitur. in posteriori omninò requiritur, ut metu omni seposito Legatus causam sui Legantis agat. Sed quid tandem præmii referat Legatus pro tot periculis, pro tot vigiliis, molestiis ac laboribus, quos Patriæ causâ exantlare tenetur? De tali ut Legatus illi prospiciat satius ducimus, quàm si ab illo, ad quem ablegatur, acceptare vel sperare cogitur. Hoc enim nimis invidiosum, ac plena periculi res est, illud neutiquam. Neque tamen repugnabit, vel sinistrè interpretabitur Princeps, si munus

si munusculum etiam ab illo Legatus acceperit, ad quem mittitur, nisi tamen nimis amplum donum illud fuerit, vel corruptela ac animi nundinandi causa oblatum. Experientia sane jam pridem edocti sumus, cum Princeps aliquis Legato alterius Principis insolita prorsus munera offert, eo ipso plerumque castimoniae fidelitatis strui ab ipso insidias. Quam in re felicissimus *Ludovicus XI. Galliae* Rex fuisse dicitur, qui pro arcano habuit aliorum Principum Ministros donis vel pensionibus sibi conciliare; annotante *Comineo* (k). Adprobare tamen ea propter non possumus plane Atheniensium morem, qui Legato, utat egregiam ac honorificam perquam pacem Atheniensibus cum Persarum Rege procurasset, ob id solum, quia munera acceptasse credebatur, in tantum irascebantur, ut penes capitis ille supplicium subire fuisset coactus, memorante *Xenophonte*. (l) Simili tamen ratione & *Venetis* Legatis suis capitali poenam statuta, ne munera acceptarent, prohibuere, ceu memorat *Alberic. Gentil.* (m) De *Corinthiis* itemque *Romanis* paria traduntur, teste *Zonara* (n) & *Val. Maximo* (o) Mitior his *Moscovitarum* Rex, qui Legatis ad se redeuntibus omnia auferre dona dicitur. Videatur *Jovius* in *Icon.* Sed aequissimi nobis ii videntur Iudices, qui Legatis, quorum in *Remp.* merita ac fides probata, non solum non interdunt, munera acceptare, sed etiam illis ipsis de Legationibus, quibus aliquid praemio annexum prospiciunt. Sic merito laudatur prudentissimum *Henrici* Angliae Regis consilium, qui cum *Alphonso* Calabriae Ducis Insigne *Ordinis Periscelidis* transmitteret, Legationem tam favorabilem in *Vrsovicum* contulit; ut ei post multas Legationes, unde nihil lucri percipi poterat, propter liberalitatem Ducis *Alphonso* praemii loco esset, prout memorat *Baconius* (p) Probe itaque discernendum videtur inter illa dona, quae Legatis re adhuc nondum confecta accipit, & ea, quae discedenti illi mittuntur. Sic passim apud Auctores illa commemorantur dona, qua Legatis valedicentibus oblata, tum a Regibus ac Principibus ipsis, ad quos illi missi, tum ab illorum Consiliariis ac Ministris. Ipse *Busbequius* ad *Suleimanum* ab Imperat. Rom. Legatus memorat, (q) quod ab *Hally*

k) lib. 4. Hist.

l) lib. 7. Rev.

Græc.

m) lib. 3. de

Leg. c. 3.

n) *Annal.* 2.

o) lib. 4. c. 3.

de *Abst.* &

continent.

p) in eius
vita.

q) ep. 4. p. 270.

D

inter-

r) *Itin. Orient.*
p. 409.

s) *Vid. ejus*
Itin. Germ.
p. 334. *subjunctū*
Tr. de Partic.
Statu. Regim.
S. C. Maj.
Ferd. II.

intertextam, aliāq; nonnulla discedens dono acceperit. Quam splendida etiam munera Persarum Rex Serenissimi Hollandiæ Principis Legatis offerri curarit, legere est apud *Olearium*. (r) Ipse etiam *Daniel Eremita* (pessimus ille morum Germanicorum censor) Comes primarius Legationis Magni Hetruriæ Principis ad Imperat. Rom. & ceteros quosdam Principes Germaniæ commemorat, quod Legatus tum ab Electore Saxonix, tum ab Anhaltino Principe torque aureo fuerit donatus. (s) Et hujusmodi munera ordinariè fermè Legatis cum gratià discedentibus offerri solent. Talia si Legatus admiserit, veniam facile à Principe suo impetrabit. In extraordinariis, quæq; ante confectas Legationis commissæ partes illi mittuntur, probe dispiciat Legatus, quid agat. Cum enim munera Deos hominesque placare soleant, videat Legatus, ne largitionibus corrumpi se patiatur, & vel tacenda proferat, vel dicenda urgendaque negligat. ad *Demosthenis* exemplum, qui plus accepit, ut taceret, quam alii ut loquerentur. Et licet nil perfidè agat, vel agere etiam conetur Legatus, facile tamen fieri potest, ut sinistram de se Leganti præbeat suspicionem, si in admittendis extraordinariis donis nimis liberalis vel avidus potius fuerit. Quomodò verò oblata honorifice declinare debeat, in Ethicis docetur.

CAPUT V. & ultimum.

PRomisti de speciali Legatorum historià contextendā, non servati ratio redditur, ac remittitur Lector ad Auctorum de Legatis primipilos. *Paschalii* laus. *Marselaer* de Legatis it. *Putcanus*, *Octavianus Magius*, *Conradus Bruno*, *Besöldus* &c. Votum pro Legatorum *Noribergæ* congregatorum felici expeditione in pace Germaniæ prorsus stabiliendā.

Volupte quidem nunc esset, promissis nostris stare, specialemq; de Legatis Dissertationem, prioribus si non jucundiorē, certè æquè jueundam instituere. atque adeò ordine recensere, quo in honore apud *Ebræos*, *Syros*, *Arabes*, *Persas*, *Romanos*, *Grecos*, *Germanos*, *Gallos*, *Italos*, *Venetos*, *Hispanos*, *Anglos*, *Suecos*, *Danos*, *Belgas*, *Polonos*, *Russos*, *Tartaros*, quin *Indos* etiam *Barbarosq;* alios exteri Legati fuerint, quos etiam invicem miserint ipsi,

ipſi, quibus item muneribus, quò ritti ac ſolemnitatibus excepti,
quã perorare apud hos vel illos Lingua more legibusque rece-
ceptum, & huiusmodi talia plura, quæ adfecta jam maximam
partem habemus. Verùm eùm pagellarum anguſtia inſtituto
noſtro frenum quaſi injiciat, meritò receptui canimus. Remit-
tentes intrerim rerum harum cupidum ad *Carolus* eum primis
Paschalius, egregie illum à *CL. Baclero* commendatam (t) ac ^{e) Indic. ad}
ſummopere à *Gabriele* etiam *Naudæo* laudatum, (u) adeò quidem, ^{Corn. Nep.}
ut politioris doctrinæ luminibus illuſtrem, ordinis ac metho- ^{ſocæ Legatus.}
di perſpicuitate clarum, ſoliditate iudicii maximè præſtantiem, ^{u) Biblio-}
actalem in omnibus *Naudæus* eum habeat, ut eo veluti dictan- ^{graph. Pol.}
te non *Villerius Hottomannus* modo, ſed quicumque poſt ipſum
de Legatis ſcripſere, loquuti ſibi cenſeantur. Proximum à
Paschali idem non immeritò *Federicum Marſelaerium* habet, ita
tamen ne *Puteanum* etiam proſus ſine honore dimittat. Mar-
ſelaerio ab elegantia ſtyli, non autem rerum ubertate ac varie-
tate componit *Oſtavianum Magium*, (forſan *Hieronimi* illius
Magii, cujus lucubrationes elegantiffimæ in *Theſauro Critico*
Gruteri habentur, quemque ob ingenium eruditionemque melio-
ri omninò exitu dignum æſtimat, quanquam utroque ſic quoque
immortalem, *CL. Barthius*, (x) cognatum & auctorem quen- ^{x) Adverſar.}
dam anonymum *Legati Pontificii*. De *Conrado Bruno*, *Joh. Co-* ^{p. 1602.}
kier, *Anaſtaſio Germonio*, *Stephano Dolet* & *Motteo Vajerio* idem
Naudæus tradit, quod ad *J. Ctos* accedant, quemadmodum *Scipio*
Gentilis ad *Philologos*, & *Canonberius* ac *Gaspar Bragaccia* ad *Pol-*
iticos. Potuiſſent verò & alii à *Naudæo* nominari, de Legatis
qui ſcripſerunt. Quir enim *Hippolytum à Collibus*, prudentiffi-
mum *Politicum*, *Chriſtophorum* it. *Befoldum*, *Joh. à Ridinger* ac
Kirchnerum, Viros non incelebres prætereat, cauſam equidem
non videmus. Quod v. idem *Cl. Naudæus* teſtatur, nunquam
conceſſum ſibi fuiſſe *Cntem* aut *Phalerum* de Legatis legere,
idè & nos de nobis teſtamur: quin profiteſtur etiã, noluiſſe nos
in conſilium adhibere, quin ne adſpicere quidem quenquam
è prædictis auctoribus, quamvis nonnullos facile impetrare
potuiſſemus. idque ſtudio à nobis factum, ne ſcilicet objice-
re quis

re quis nobis posset, quasi alienâ vitulâ arassemus; tum etiam, quò majori cum voluptate hujus rei cupidus memoratos evolvat auctores; quippe quorum scrinia compilare nos nolimus. Secuti igitur prædicti *Naudai* consilium sumus, speravimusq; omnes hosce auctores non mediocriter illustrari posse particularium gentium historiis, quarum nonnullas & nos evolvimus, idque in speciali de Legatis tractatione probatum daremus, si per chartarum angustiam jam nunc subjungere istam fas esset. Hâc igitur exclusi Legatum nostrum recedere nunc jubemus, & in scenam hætenus productum jam revocamus. ardentissimè precantes *Angelum seu Legatum Federis CHRISTUM JESUM*, dignetur ipse *Potentissimorum Heroum Orbisq; Europæ Principum supremorum*. Dñi. LEGATOS *Noribergæ* Germaniæ ocello adhuc congregatos, spiritu roboris ac sapientiæ ita instruere, quò spem de pace optatissimâ reducendâ *Osnabruggæ*, ac *Monasterii* excitatam, confirmet feliciter stabiliantque, atque adeò pro CHRISTI nomine & Christianorum sanguine reverà decertent; pro hoc quidem, ne ampliùs protervè effundatur; pro illo, ut purâ Evangelii prædicatione magnificetur, ac celebretur in seculorum secula. Ita faciat Angelus pacis! Qui nos denique, & omnes Theologiæ asseclas sic erudiat, Sanctique sui Spiritûs donis beet, quò digni aliquandò evadamus, qui coram populo suo mandata ejus ac voluntatem, cum ipsi visum fuerit, imperterriti loquamur, omneque adhibeamus studium, ne quid Ecclesia per nos nostramque negligentiam capiat detrimenti. Sic tandem futurum, ut cum ab officio nos nostro ipse revocarit & exsecuti muneris rationem reddere accuratissimam jussert, Legatis jungamur celestibus, in sanctâ Hierosolyma: eximiumque cum omnibus recipiamus pro exantlatis laboribus præmium, coronam videlicet justitiæ splendidissimam eamq; immarcessibilem. Amen!

A. T. ©

VO A 6412

ULB Halle

3

002 920 379

VO 77

Rehro ✓

B.I.G.

Farbkarte #13

55

בשם מלאך הכבוד:

LEGATUS,

Difertatione Politicâ geminâ
representatus,

&
PRÆSIDE

VIRO CLARISSIMO

DN. M. JOHANNES ERNESTO

GERHARDO JENENSE, Coll.Philof.Adj.

in almâ LEUCOREA
publicè ad disputandum
propositus

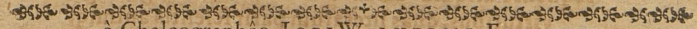
à
JOHANNES CHRISTOPHORO Schmid/
Dresdenſi.

Diſputatio poſterior

Habebitur in Auditorio Philoſophorum

horis antemerid.

d.XXVII. Martii

è Chalcographico JOBI WILHELMI FINCELII,

Anno M D C L.

